

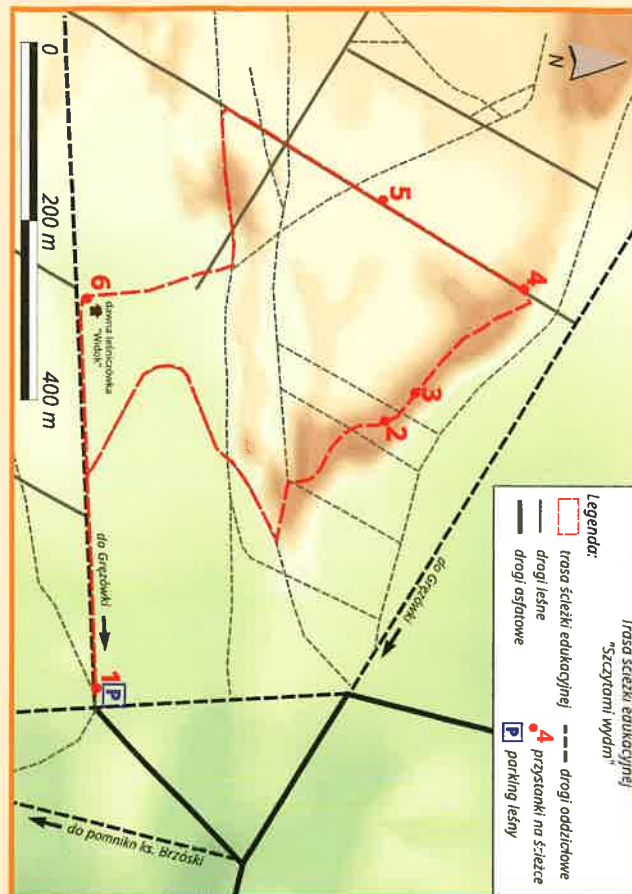
związki żelaza, glinu i próchnica wytrącają się w dolnej części profilu i nadają mu ciemną, rdzawą lub brunatną barwę w poziomie wmywania (B). Poniżej znajduje się skała macierzysta (C), którą najczęściej na ścieżce stanowią piaski wydmy. Gleby bielcowe są suche, mają niskie pH i słabą przydatność rolniczą, więc najczęściej są zalesiane - to najlepszy sposób zabezpieczenia ich przed erozją. Korzystając ze ścieżki pamiętajmy, by z niej nie schodzić - chrońmy gleby przed erozją.

Jakim powietrzem oddychamy?

W borze spotkamy różne gatunki porostów. Są to organizmy pionierskie, powstałe w wyniku symbiozy grzybów i glonów. Porosty występujące na wydmach to głównie chrobotki, np. chrobotek cienki, reniferowy oraz strzępiasty. Obserwując nadrzewne gatunki porostów, można określić stopień zanieczyszczenia powietrza, ponieważ są one wrażliwe na substancje szkodliwe (głównie tlenki siarki i azotu). Niektóre mają zastosowanie w medycynie.

Co robi leśnik w lesie?

Zadaniem leśników jest dbanie o lasy w taki sposób, aby zapewnić ich trwałość i różnorodność. Prawidłowo funkcjonujący las spełnia funkcję ochronną, społeczną i produkcyjną. Praca leśników wpływa m.in. na: ochronę siedlisk, rzadkich gatunków, walkę z gradacjami szkodników, stabilizację obiegu wody w przyrodzie, zapobieganie erozji gleby, powstawanie ścieżek edukacyjnych, szlaków turystycznych, dróg udostępnianych dla lokalnej społeczności oraz na pozyskanie drewna, owoców runa leśnego itd. Ich codzienny trud wspomagany jest systemami informatycznymi oraz urządzeniami mobilnymi, ale miejscem pracy są nadal leśniczówki. Jedną z nich o nazwie „Widok”, położoną w pobliżu ścieżki, funkcjonowała do lat 80. XX wieku. Pozostały po niej fundamenty, a także zachował się fragment brukowanej drogi, przy której się znajdowała. Po II wojnie światowej, dzięki pracy leśników i lokalnych społeczności zaangażowanych w sadzenie lasów, udało się odtworzyć, a nawet zwiększyć lesistość Polski do około 30% obecnie.

Fot. Leśnicy i pracownicy Nadleśnictwa Łuków podczas odsłonięcia pomnika ks. Brzozki ufundowanego przez pracowników Nadleśnictwa w 1928 r. (fot. ze zbiorów archiwalnych Nadleśnictwa Łuków)

Niniejszy materiał powstał w ramach projektu dofinansowanego ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW w Lublinie z Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej

Ścieżka edukacyjno-dydaktyczna

Szczytami wydm

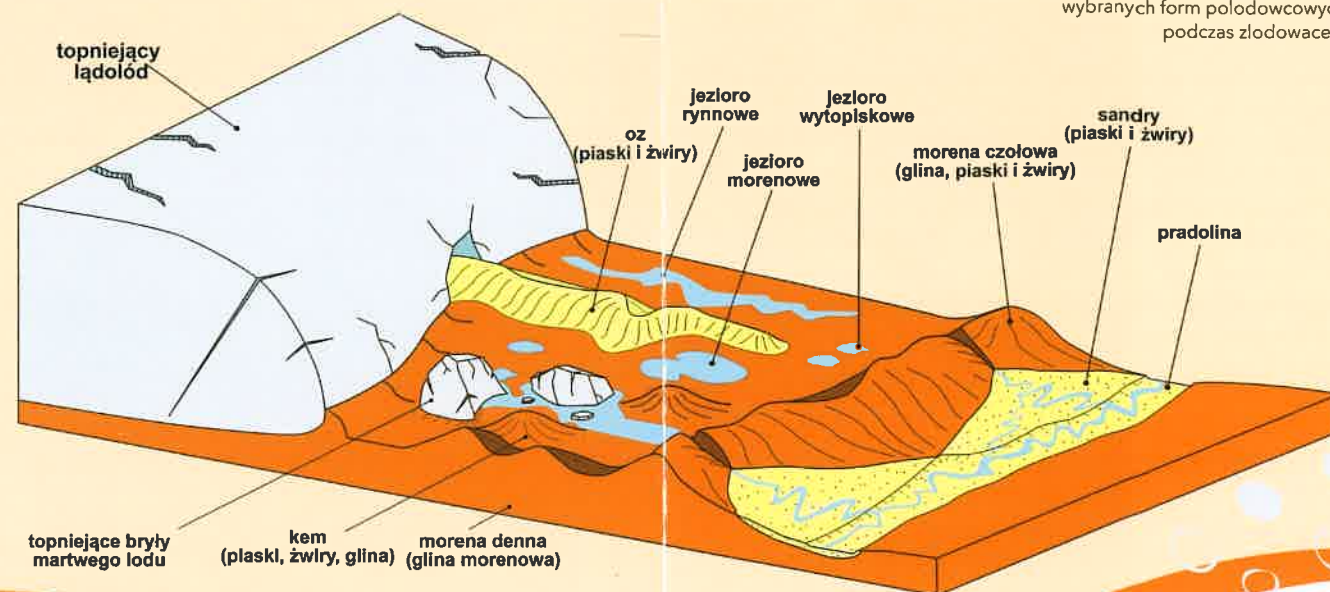
Fot. Drzewostan nasienny Lipy drobnolistnej (*Tilia cordata*, 2023 r. (fot. M. Mateusiak)

Dlaczego ścieżka to wyjątkowe miejsce?

Ścieżka edukacyjna **Szczytami wydm** znajduje się na obszarze Wysoczyzny Siedleckiej, gdzie rozwinął się największy na Nizinie Południowopodlaskiej zespół śródlądowych wydm parabolicznych. To osobliwe formy ukształtowania terenu, wyróżniające się w równinnym krajobrazie. W trakcie korzystania ze ścieżki pamiętaj o przestrzeganiu zasad zapisanych w regulaminie.

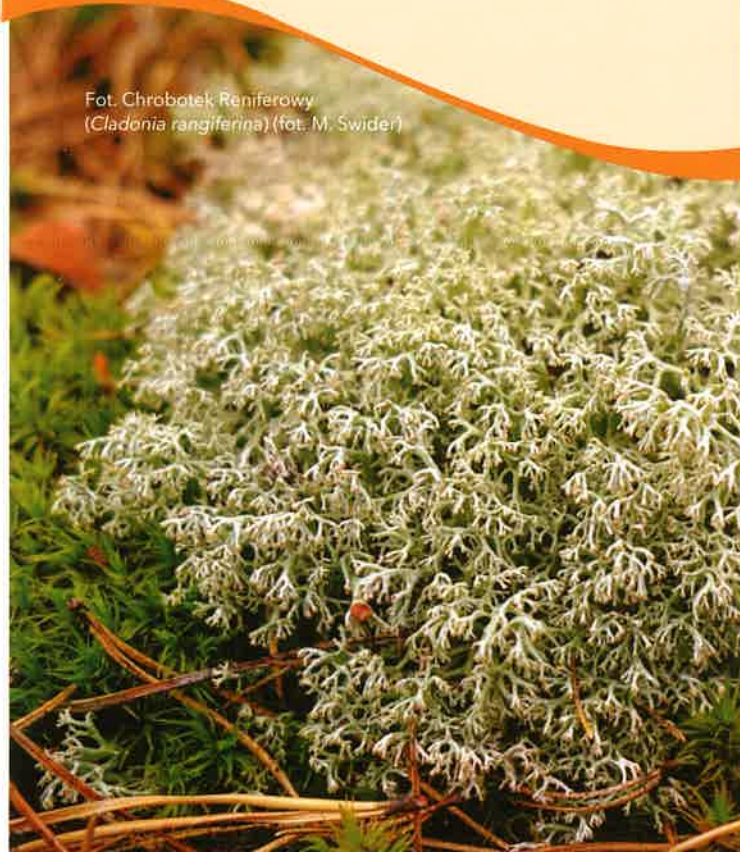
Jak powstały tutejsze wydmy i co wspólnego mają z lądolodem?

Rzeźba terenu okolicy Gręźówki została ukształtowana przez lądolód skandynawski w trakcie zlodowacenia Warty. Tutejsze wydmy, mimo iż utworzone później, swoje korzenie mają w tamtym okresie, ponieważ to wody topniejącego lądolodu przyniosły piasek, z którego później powstały wydmy. Pod koniec zlodowacenia Wisły w warunkach mroźnego i suchego klimatu wiatr wywiewał ziarna piasku z powierzchni sandrowych pozbawionych roślinności i akumulował je w postaci wzniesień. Mimo, iż zostały usypane najprawdopodobniej kilka tysięcy lat temu, to procesy rzeźbotwórcze związane z wiatrem zachodzą w ograniczonym zakresie również dziś wszędzie tam, gdzie piaszczyste, suche powierzchnie pozbawione są roślinności (np. Łysa Góra koło Gręźówki). Pozbawienie wydm szaty roślinnej, na przykład na skutek pożaru, może doprowadzić do ich ponownego przemieszczania. W okolicach Łukowa czasem są nazywane "górami", ponieważ wyróżniają się w równinnym krajobrazie (np. Głupie Góry).

Ryc.: Model powstawania i rozmieszczenia wybranych form polodowcowych podczas zlodowaceń.

Fot. Chrobotek Reniferowy (*Cladonia rangiferina*) (fot. M. Swider)

Są wykorzystywane jako źródło piasku do celów budowlanych, rekreacyjnych, a czasem są niszczone podczas nielegalnych jazd quadami.

Bory a gleby bielcowe

W miarę ocieplania klimatu wydmy zasiedliły gatunki pionierskie, aż w końcu porosły je bory, czyli lasy iglaste. Bór świeży pokrywający tutejsze wydmy, tworzy głównie sosna z domieszką brzozy. W runie znajdziemy konwalię majową, borówkę czarną, brusznicę, wrzośy. Można zaobserwować wiele grzybów: podgrzybki, maślaki czy kurki. W klimacie umiarkowanym przy współudziale gatunków borowych wytworzyły się gleby bielcowe z charakterystycznym poziomem bielcowania (E) tuż pod powierzchnią poziomu organicznego (O) i próchnicznego (A). Przemieszczone z poziomu wymywania